

підрозділів за результати діяльності та забезпечує гнучкість у прийнятті управлінських рішень;

– організація ефективної роботи фінансової служби, яка забезпечує своєчасне отримання достовірної інформації за всіма напрямками діяльності підприємства: за об'єктами фінансового управління, управлінськими процесами (планування, аналіз, прогнозування), а також за основними фінансовими потоками.

Таким чином, послідовна реалізація відзначених етапів сприяє підвищенню ефективності системи управління фінансовим станом підприємства, забезпечує своєчасне виявлення проблемних аспектів його діяльності та створює основу для розроблення стратегічних і тактичних рішень, спрямованих на зміцнення фінансової стабільності та конкурентоспроможності.

Отже, результатом проведення діагностики фінансового стану підприємства є отримання системи основних, найбільш інформативних показників, які комплексно, об'єктивно та достовірно відображають реальний фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання. На підставі цих показників формуються аналітичні висновки, розробляються прогнози та плани фінансового оздоровлення, спрямовані на підвищення ефективності управління ресурсами та забезпечення стабільного розвитку підприємства.

Перелік використаних джерел:

1. Сак Т. В., Шепелюк Н. П. Діагностика фінансової стійкості підприємства: методологія і практика. *Economic Journal Odesa Polytechnic University*. 2023. №4(26). С. 5–12.

2. Заярна Н. М., Нечесанов М. Ю., Щербакова Н. С. Діагностика фінансового стану підприємства як основний елемент забезпечення його економічної безпеки. *Збірник наукових праць Львівського торговельно-економічного університету «Підприємництво і торгівля»*. 2016. №20. С. 47–52.

3. Кузьмінська Н. Л., Личак О. О. Діагностування фінансового стану АТ «Харківський тракторний завод» з метою виявлення фінансової кризи. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2018. Вип. 22. С. 245–250.

УДК 658:330.3

Шведа Наталія

доцент кафедри менеджменту та адміністрування

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Тримбуляк Яна-Христина

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня ОП «Менеджмент»

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА І УПРАВЛІННЯ НИМ

У сучасних складних умовах особливої ваги набувають питання пошуку ефективних шляхів забезпечення стабільної, результативної та прибуткової діяльності підприємств. Раціональне й ефективне використання матеріальних, виробничих, трудових та інших ресурсів, виявлення нових можливостей і своєчасне ухвалення управлінських рішень забезпечують конкурентні переваги підприємства та сприяють його розвитку. Саме тому важливим стає питання потенціалу підприємства і забезпечення ефективного управління ним.

У етимологічному сенсі слово «потенціал» походить від латинського «*potentia*», що означає «сила», «приховані можливості», тобто джерело енергії чи ресурсів, які можуть бути реалізовані на практиці в господарській діяльності [1, с. 309].

На даний час не сформовано єдиного підходу до тлумачення категорії «потенціал підприємства», яка має важливе значення як з економічного, так і з управлінського погляду.

У науковій сфері накопичено значну кількість підходів, що відображають особливості інтерпретації цієї категорії як у теоретичному, так і в практичному аспектах.

Усі підходи до визначення суті поняття «потенціал підприємства» можна звести до трьох основних напрямів: ресурсного, цільового та системного. Ресурсний підхід акцентує увагу на тому, що ефективне функціонування підприємства можливе лише за умови раціонального розподілу наявних ресурсів. Цільовий (результативний) підхід трактує потенціал як здатність підприємства досягати визначених цілей. Системний підхід розглядає потенціал як сукупність усіх процесів діяльності підприємства, об'єднаних у певну систему. Цей підхід є найбільш складним для дослідження, оскільки тісно переплітається з багатьма економічними категоріями [2, с. 54-55].

Потенціалу підприємства притаманні такі основні характеристики [3]:

- динамічність – потенціал потребує постійного моніторингу та оцінки, щоб забезпечити його подальший розвиток і відповідність сучасним умовам;
- гнучкість і адаптивність – підприємство має швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища, здійснюючи оперативний перерозподіл ресурсів, резервів і виробничих потужностей;
- інноваційність – розвиток підприємства забезпечується впровадженням інновацій, які необхідно своєчасно інтегрувати в ресурсну базу та технічне оснащення, що сприяє підвищенню результативності та ефективності використання потенціалу;
- спрямованість на досягнення мети – ефективне використання потенціалу дозволяє підприємству реалізувати свої стратегічні цілі та завдання;
- інтегрованість – ресурси, що формують економічний потенціал, мають функціонувати у взаємозв'язку, утворюючи єдину узгоджену систему, а не діяти ізольовано;
- складність – потенціал є комплексною системою, що базується на наявних ресурсах і можливостях підприємства, формуючи резерви для забезпечення стійкості та здатності до самовдосконалення;
- синергічність – взаємодія та взаємозалежність складових потенціалу забезпечують його цілісність, структурованість і створюють нові властивості, що підсилюють загальний ефект для підприємства.

Управління потенціалом підприємства – це процес ухвалення та реалізації управлінських рішень, спрямованих на ефективне використання, удосконалення та нарощування економічного потенціалу з метою досягнення поставлених цілей, забезпечення стабільного функціонування та сталого розвитку підприємства [4, с. 211].

Головним завданням управління потенціалом підприємства є формування його стратегічного рівня з урахуванням впливу зовнішнього середовища для здобуття довгострокових конкурентних переваг. Управлінський вплив при цьому має бути спрямований на ключові елементи потенціалу – ресурси, компетенції, можливості підприємства, а також на його структуру, що визначає взаємозв'язки між складовими. Метою такого впливу є досягнення позитивного синергетичного ефекту від поєднання зазначених елементів потенціалу, який проявляється у зростанні ефективності діяльності підприємства та поліпшенні результатів його функціонування відповідно до встановлених цілей [4, с. 211].

Управління потенціалом має охоплювати процеси його формування, ефективного використання та подальшого розвитку. Формування потенціалу підприємства слід організовувати таким чином, щоб забезпечити пошук стратегічних можливостей і ресурсів, здатних підвищити його конкурентоспроможність та виявити внутрішні резерви зростання. Управління використанням потенціалу повинно бути спрямоване на активізацію тих ресурсів, які з певних причин раніше не використовувалися. Розвиток потенціалу передбачає його розширення за рахунок залучення резервів, а також покращення фінансових, технічних і економічних показників діяльності підприємства [4, с. 211-212].

У сучасних умовах процес управління потенціалом ґрунтується на певній системі принципів [4, с. 212]:

- адаптивність до змін зовнішнього й внутрішнього середовища;

- стабільність, обумовлена життєвим циклом підприємства й заданим періодом часу;
- саморегулювання й саморозвиток відповідно до динаміки внутрішнього середовища;
- гнучкість для забезпечення конкурентоспроможності й розвитку підприємства

Управління потенціалом підприємства включає шість послідовних етапів [4, с. 212]: формування системи інформаційного забезпечення та визначення структури потенціалу підприємства; проведення аналізу зовнішнього й внутрішнього середовища для виявлення конкурентних переваг і слабких сторін; розроблення методики діагностики потенціалу, що включає кількісну оцінку його складових, аналіз похибок та помилок, а також дослідження життєвого циклу підприємства й продукції; визначення синергічних взаємозв'язків між елементами потенціалу та здійснення оцінки конкурентоспроможності; формування стратегії зміцнення й розвитку потенціалу; застосування контролінгу для коригування поставлених цілей і управлінських рішень.

Отже, потенціал підприємства є комплексною та динамічною системою ресурсів, можливостей і компетенцій, які забезпечують його функціонування і розвиток. Ефективне управління потенціалом передбачає системний підхід, дотримання принципів адаптивності, гнучкості, стабільності й саморозвитку, а також реалізацію послідовних етапів. Це забезпечує досягнення стратегічних цілей підприємства та зміцнення його конкурентних переваг.

Перелік використаних джерел:

1. Орехова А. І. Економічний потенціал підприємства: сутнісні характеристики та структуризація. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 17. С. 308-313. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/17_ukr/45.pdf
2. Алієв Р. Сутність поняття «потенціал підприємства» та його складники. Підприємництво та інновації. 2019. №9. С. 54-59. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/9.8>
3. Завора О. Потенціал підприємства: сутність та ідентифікація його складових. Економіка та суспільство. 2024. №66. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-70>
4. Пасько М. Концептуальні засади формування та управління потенціалом підприємства і його складовими. Modern foundations of economics, management and tourism: collective monograph. Boston: Primedia eLaunch, 2022. Р. 201-248. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28317>

УДК 330.341.1

Юрик Наталія

кандидат економічних наук, доцент

доцент кафедри менеджменту та адміністрування

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Дикий Юрій

аспірант 2 року навчання

кафедри менеджменту та адміністрування

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РИЗИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПОЛІТИКО-ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Політико-економічна нестабільність формує середовище підвищеної невизначеності, в якому інноваційна стратегія підприємства перетворюється з драйвера зростання на випробування системи управління ризиками. Коливання макропоказників, регуляторні зсуви, розриви ланцюгів постачання, цінова та валютна волатильність, а також обмежений доступ до фінансування змінюють вартість часу та капіталу, ускладнюючи планування та реалізацію інноваційних проєктів.